

IRODALOM.

I. Lapszemle.

A fokozatos felújító vágás elméletéből és gyakorlatából. Ezen a czimen ismerteti *Engler Arnold*, a zürichi polytechnikum tanára a német birodalomban és Franciaországban tett tanulmányutjának eredményeit, a melyek végső összefoglalását a *Schweizerische Zeitschrift f. Forstwesen* nyomán kivonatosan az alábbiakban közöljük.

A fokozatos felújító vágás alkalmazásánál általában kétféle eljárással találkozunk. Franciaországban, a badeni Schwarzwaldban és Svájcban a felújítást nagyobb területen indítják meg. Csak a midőn a bevetődés csoportokban vagy egyes területrészekben beáll, akkor eszközölnek az egyenletes ritkításon kívül helyenkint erősebb gyéritést is, mely a megtelepült csemetés fentartását és ápolását célozza.

Bajorországban ellenben már az első vágások is a kevésbé vagy egyáltalában át nem erdőlt faállományokban, mint u. n. csoportos vágások vezetettek, többé-kevésbé egyenletes eloszlással. Tehát már kezdettől fogva az a szándék, hogy valamely fanem meghatározott helyen csoportként települjön meg. Ezek a csoportos vágások vagy apró vetővágások, vagy teljesen a katlanvágás jellegével birnak, tehát felülálló védő- vagy anyafákkal nem birnak. A csoportok helyén a ritkítás már kezdettől fogva meg lehetősen erős és a megtelepülő csemetést csakhamar teljesen felszabadítják. Habár a teljes erdőrészlet felújítása 30 évig is eltart, az egyes csoportok felszabadítása egyaránt gyorsan történik, akár árnytűrő, akár fényigényes fanemekekről van szó.

A már a felújítás megkezdése előtt meglévő csemetéseket mindkét eljárás mellett idejekorán felszabadítják.

Engler azután a két eljárást abból a szempontból bírálja, hogy mennyiben felelnek meg az erdő élettanának s ezen vizsgálódásainál különbséget tesz azon műveletek között, a melyek az állományokat a feljúlásra előkészítik és azok között, a melyek a felújítás keresztülvitelére valók.

A tapasztalás azt bizonyítja, hogy ismételt előkészítő vágások, a melyek a záródást nem szakítják meg, hanem csak többé-

kevésbé lazává teszik, a felujulást rendkívül elősegítik. A felujulásnak legjobb bevezetése az, ha a faállomány kora ifjúságától kezdve egészen vágható koráig rendszeresen áterdőltetett, mikor is lassu átmenetben következnek be az előkészítő, illetőleg felujító vágások. Jól áterdőlt faállományok azzal a nagy előnnyel bírnak, hogy bennök a részleges vagy gyenge magtermés is érvényesíthető a felujítás céljaira; a természet ekkor többnyire reávezet arra, hogy mely helyeken és mely fanemre nézve vannak meg a bevetődés feltételei s nekünk ezt az utmutatást csak követnünk kell. Ellenben elő nem készített faállományokban sokkal nehezebb a ritkításnak azt a fokát eltalálni, mely ennek vagy annak a fanemnek felujulását hivatott előidézni.

Ha az áterdőlés lényegileg a mellékállományra szorítkozik, akkor a talaj ugyan nagy területeken egyaránt alkalmassá válik a bevetődésre, minek következtében, különösen árnytűrő fanemeknél, további egyenletes ritkítás mellett, megközelítően egykoru fiatalosokat nyernénk. A figyelmes szemlélő azonban ebben az esetben is azt találja, hogy még egyenletesen ritkított faállományokban is a felujulás eleinte foltonként következik be, mert a talaj így sem válik mindenütt egyenlő mértékben alkalmassá arra, hogy a magot felvegye és az ki is csírázzék.

Ha ekkor a további használatoknál figyelmünket azokra a részekre irányítjuk, a melyeken a felujulás már bekövetkezett és a még be nem vetődött részeken a legszükségesebb használatra szorítkozunk, akkor egyenlőtlen koru fiatalost létesíthetünk.

Ha pedig az áterdőlés inkább a főállományban mozog (*éclaircie par le haut*), a mellékállományt pedig teljesen vagy részben megkiméli, akkor a felujulás csoportonként való bekövetkezésének feltételei még kedvezőbbek. Ekkor csupán a mellékállományt kell helyenkint megritkítani, hogy idővel tetszésszerű szamos fiatalos csoportot nyerjünk.

Ha azonban a felujításra váró állományok áterdölése hiányos volt és ezenfelül koruk is magas, akkor a felujulásra való előkészítés el nem kerülhető s ez a sérült, csekély értékű és terebélyes koronájú törzseknek ismételt kivágása által történik. Az ily átszálalás különösen árnytűrő fanemekből álló állományokban számos apró csemetecsoport létesüléséhez vezet. Árnytűrő és fény-

kedvelő fanemek elegyénél pedig ez az eljárás az árnyttűrő fanemeknek kellő mennyiségben való megtelepülését biztosítja.

Ha a felújítás ekként kezdetét vette, akkor gondoskodni kell, hogy az az állomány egész területén keresztül vezettessék. Az elmélet úgy kívánja, hogy a csemetecsoportok körül a vágás szegélyezve tovább folytattassék olyképen, hogy szűk pásztát vetőre vágunk, avagy az idős faállományt, ha alatta a talaj már bevetődött, keskeny gyűrű alakjában tarra vágjuk. A legelőször keletkezett csemetecsoportok kerületén végzett ily koncentrikus vágások ezeket a csoportokat lassankint kibővítik és pedig olyképen, hogy az a középtől a kerület felé tetőszerűen alacsonyodnak. A fiatalos alakja és elegyaránya attól függ, vajjon a körülszegélyező vágások gyors vagy lassu egymásutánban következnek-e, és hogy a fiatalos hosszabb vagy rövidebb ideig marad ernyő alatt. Ha a fiatalos csoportok gyorsan bővítetnek nagyobb összefüggő fiatalosokká, akkor az új állab az egykoru erdő jellegével bír és a korán felszabadított árnykedvelő fanemeket az a veszély fenyegeti, hogy a közöttük megtelepülő fénykedvelőbb, gyorsabban növvő fanemek kiszorítják őket.

Ha a felújítandó állományok a felújításra nincsenek kellően előkészítve, akkor beállhat ez az eset, hogy a felújítás igen kevés központból indul ki és ekként mindjárt eleinte nagyobb területekre kell kiterjeszkednie. Az így keletkező nagy vágásszélek, a melyek egyes részei a szélrózsa minden iránya felé fordulnak, széldöntésekre adnak okot, ami arra vezet, hogy a felújítás még jobban gyorsíttassék, mint a mennyire különben szükséges volna. A ki a csoportos felújításnál gyorsan ritkit és szabadít, az alapján véve ugyanazt a hibát követi el, a melyet a régi fokozatos felújító vágásnak tulajdonítunk, csupán a gyors ritkítás hátrányos következményei nem jelentkeznek oly szembeszökő módon, mert mindig csak kisebb területeken következnek be.

Ezzel nem akarjuk azt modani, hogy az egyes csoportnak is mindig lassan kell keletkeznie, mert világos, hogy a ritkítás mértékének és a felújítás időtartamának fanem és termőhely szerint különbözőnek kell lennie. A luczfenyő és még inkább az erdei fenyő és a tölgy erőteljesebb ritkítást és gyorsabb felszabadítást igényelnek, mint a jegenyefenyő és bükk; száraz és hűvös termő-

helyen a fanemek egyáltalában nem bírnak el hosszabb beárnyékolást. Ha fényigényes fanemeket kell árnytűrőkkel elegyíteni, akkor is aránylag gyorsan kell a felujításnak végbemennie.

Ámde éppen akkor sikerül a csoportos felujítás sokkal inkább, mint az egyenletes ritkításu fokozatos felujító vágás, ha a bevetődés apró, bár csekély számú árnyaló fával bíró csoportban történik. Az egyenletes ritkításu, fokozatos felujító vágásnál a faállomány *egész területét* oly mértékig kellene kiritkítani, hogy a talaj könnyen megkérgesedik vagy annyira elgyomosodik, hogy a természetes felujítás egyáltalában kérdéses. A csoportos felujító vágás tehát nemcsak jegenyefenyvesekben és bükkösökben, nemcsak erőteljes, üde talajokon alkalmazható, hanem jogosultsággal bír fényigényes fanemeknél és rosszabb termőhelyeken is.

Igaza van Gayer-nek, ha azt állítja, hogy a csoportos felujító vágás abban a kialakulásában, a melyet Bajorországban nyert, jóval általánosabb alkalmazásra számíthat, mint eredetileg. Ámde az is bizonyos, hogy a bajorok sok helyen jobban tennék, ha a schwarzwaldi eljáráshoz közelednének, különösen ami a vigálynövedék kihasználását illeti, a mely első sorban hivatott arra, hogy a hosszú felujítási időtartammal kezelt erdő magasabb jövődelmezőségét biztosítsa.

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK.

FELHIVÁS

a folyó év őszen tartandó erdészeti államvizsga tárgyában.

16/1905. szám. — A folyó év őszen erdészeti államvizsgát tenni szándékozók felhivatnak, hogy a vizsgálathoz való bocsáttatás engedélyezéseért benyújtandó kérvényeiket a szükséges okmányokkal felszerelve *legkésőbb folyó évi augusztus hó végéig* az erdészeti államvizsgáló bizottság elnökéhez (Budapest, V., Zoltán-utca 16. szám) bérmentve küldjék be.

Budapest, 1905. évi július hó 7-én.

Horváth Sándor,

min. tan., az erdészeti államvizsgáló bizottság elnöke.